

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου: «Τροποποίηση των διατάξεων που ρυθμίζουν την ιδιότητα των ατόμων ως άνεργους και αυτών που διέπουν την παροχή τακτικής επιδότησης ανεργίας»

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η ιδιότητα ενός ατόμου ως άνεργο ορίσθηκε για πρώτη φορά το 1954, και συγκεκριμένα με το Νομοθετικό Διάταγμα 2961/1954, όπου και ορίσθηκαν τα κριτήρια για να αποκτήσει κάποιος την ιδιότητα αλλά και το είδος των παροχών που δικαιούται φέροντας αυτήν την ιδιότητα. Παρότι έχουν μεσολαβήσει εβδομήντα (70) έτη από τότε, και έχει υπάρξει πληθώρα νομοθετημάτων με σκοπό την ρύθμιση της ανεργίας, δεν έχει επέλθει καμία ουσιαστική μεταβολή στα κριτήρια της ιδιότητας άνεργου από τότε. Είναι σημαντικό, όμως, να εκσυγχρονιστεί ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται η ιδιότητα του άνεργου σε κάποιο άτομο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις συνθήκες στην αγορά εργασίας αλλά και την πρακτική που ακολουθούν άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεδομένων των συνθηκών ευέλικτης εργασίας που επικρατούν στην αγορά, είναι ανάγκη να μεταβληθούν τα κριτήρια εγγραφής κάποιου στο Μητρώο Ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - πρώην ΟΑΕΔ), ώστε να αντανakλούν την πραγματικότητα. Τα κριτήρια ορίζονται στο Άρθρο 3 του ν. 1545/1985 και, συγκεκριμένα στην παρ. 1, όπου αναφέρεται ότι:

«Άνεργος θεωρείται εκείνος που μετά τη λύση ή τη λήξη της εργασιακής σχέσης αναζητεί εργασία, αποδέχεται να απασχοληθεί σε εργασία που του προσφέρεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ στον ευρύτερο επαγγελματικό του κλάδο ή δέχεται να παρακολουθήσει προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή μετεκπαίδευσης και γενικά επωφελείται από κάθε περίπτωση δυνατότητας για απασχόλησης.»

Από την ερμηνεία της ως άνω διάταξης, αλλά και δεδομένων των πρακτικών που ακολουθούνται από τα τοπικά γραφεία της ΔΥΠΑ (ΚΠΑ2), καταλαβαίνουμε ότι η έναρξη απασχόλησης, ανεξαρτήτως τύπου ή ωρών εργασίας, επιφέρει αυτόματα την διαγραφή από το Μητρώο Ανέργων και την κατάργηση κάθε τύπου βοήθειας του κράτους προς τον πολίτη. Ωστόσο, σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ των διάφορων καθεστώτων απασχόλησης, καθιστώντας τα κριτήρια πολύ πιο δίκαια και εναρμονισμένα με την σύγχρονη αγορά εργασίας.

Στην Αυστρία, τα άτομα που λαμβάνουν εισοδήματα από εργασία μικρότερα των 500,91 ευρώ τον μήνα (Geringfügigkeitsgrenze) θεωρούνται δυνητικά άνεργα και λαμβάνουν επίδομα ανεργίας. Το ίδιο σύστημα ακολουθεί και η Ρουμανία. Στο Βέλγιο, όλοι οι εργαζόμενοι με καθεστώς δυνητικής απασχόλησης λαμβάνουν επίδομα ανεργίας, καθώς θεωρούνται επίσης δυνητικά άνεργοι. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, το ποσό της επιδότησης κυμαίνεται ανάλογα με το εισόδημα που αποκτάται από την μερική απασχόληση, με τις συνολικές απολαβές κάθε ατόμου να μην υπερβαίνουν το ανώτατο μηνιαίο επίδομα ανεργίας για έναν άνεργο χωρίς καμία απασχόληση. Παρόμοιο σύστημα ακολουθείται και στην Βουλγαρία, όπου οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, που λαμβάνουν μισθό μικρότερο του κατώτατου, λαμβάνουν το ήμισυ του επιδόματος που θα δικαιούνταν εάν ήταν άνεργοι.

Η Κύπρος ακολουθεί ένα διαφορετικό σύστημα, βασισμένο σε ασφαλιστικές μονάδες, ωστόσο και εκεί υπάρχει πρόβλεψη να λαμβάνουν επιδότηση ανεργίας όσοι εργάζονται με αμοιβές μικρότερες των 6,04 ευρώ την ημέρα. Στην Τσεχία, εάν ο μισθός κάποιου εργαζομένου δεν υπερβαίνει τον μισό κατώτατο μισθό, τότε παραμένει εγγεγραμμένος στο Μητρώο Ανέργων του αντίστοιχου προς την ΔΥΠΑ οργανισμού και λαμβάνει ένα συμπληρωματικό επίδομα ανάλογα με την προϋπηρεσία του. Το ίδιο σύστημα ακολουθεί και η Δανία, όπου οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης εξακολουθούν να διατηρούν την ιδιότητα του ανέργου εάν η εργασία τους δεν υπερβαίνει τις 160,33 ώρες μηνιαίως.

Στην Γερμανία, όπως και στην Ιρλανδία, υπάρχει η πρόβλεψη της εγγραφής στο Μητρώο Ανέργων για όσους εργάζονται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης. Για την Γερμανία, αρκεί κάποιος να εργάζεται λιγότερο από δεκαπέντε (15) ώρες την εβδομάδα. Στην Ιρλανδία, διατηρείται η ιδιότητα σε περίπτωση εργασίας μέχρι τρεις (3) ημέρες εντός των επτά (7) της εβδομάδας. Εάν πληρούν τα γενικά κριτήρια για λήψη τακτικής επιδότησης ανεργίας, και στις δύο χώρες, οι εργαζόμενοι που εμπίπτουν στις ανωτέρω κατηγορίες, εξακολουθούν να λαμβάνουν την επιδότηση.

Άλλες χώρες, όπως η Ολλανδία, η Ισπανία και η Νορβηγία, προβλέπουν ειδική μεταχείριση για όσους εργάζονται αλλά, λόγω συρρίκνωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, χάνουν μέρος των ωρών εργασίας τους. Λόγω της κοινής πρακτικής των επιχειρήσεων να μειώνουν τον χρόνο απασχόλησης των εργαζομένων όταν αντιμετωπίζουν δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, αυτές οι χώρες προβλέπουν την απόδοση της ιδιότητας του ανέργου σε εργαζόμενους που απώλεσαν το 50% των συνολικών ωρών εργασίας τους. Τα άτομα αυτά έχουν πρόσβαση, τόσο σε ειδική επιδότηση προς κάλυψη του ποσού που έχασαν από την μισθωτή τους εργασία, όσο και στα διάφορα προγράμματα επιμόρφωσης και διά βίου μάθησης που προσφέρουν οι αντίστοιχοι προς την ΔΥΠΑ οργανισμοί.

Στην Ελλάδα, μέχρι τώρα, δεν υπάρχει κάποια σχετική πρόβλεψη. Η μόνη δυνατότητα που δίνεται στα άτομα, σε περίπτωση ευκαιριακής απασχόλησής τους, είναι αυτή που προβλέπεται στο Άρθρο 92 του ν. 4461/2017, βάσει του οποίου:

«Άνεργοι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), που πραγματοποιήσαν ως και εβδομήντα (70) ημερομίσθια ανά δωδεκάμηνο, μπορούν με αίτησή τους προς τον ΟΑΕΔ να βεβαιώνουν συνεχή χρόνο ανεργίας, αφαιρουμένου του ως άνω χρόνου εργασίας τους και κάθε χρονικού διαστήματος κατά το οποίο δεν ήταν εγγεγραμμένοι άνεργοι.»

Η ως άνω διάταξη αφορά μόνο την αναγνώριση του χρόνου ανεργίας και τίποτα περισσότερο, ενώ προϋποθέτει την παραμονή του ανέργου στο Μητρώο για τουλάχιστον δώδεκα (12) μήνες. Η πραγματικότητα αποδεικνύει ότι με την ανάληψη οποιουδήποτε είδους απασχόλησης, η ιδιότητα του ανέργου χάνεται και θα πρέπει να γίνει ειδική αίτηση για να μην χαθεί ο χρόνος ανεργίας. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για τις περιπτώσεις όπου οι άνεργοι λαμβάνουν τακτική επιδότηση ανεργίας. Τα όσα ορίζεται στην συγκεκριμένη διάταξη αποτελούν αντικίνητρο προς την εύρεση, έστω και ευκαιριακής, απασχόλησης, με αποτέλεσμα η αγορά εργασίας να πιέζεται και ο άνεργος να χάνει τις λίγες ευκαιρίες που έχει για απόκτηση επιπλέον εισοδήματος. Αυτός είναι και ο βασικότερος λόγος για τον οποίο παρατηρούμε το φαινόμενο άνεργοι να μην επιλέγουν την ευκαιριακή απασχόλησή τους, ακόμη και όταν τους παρουσιάζονται ευκαιρίες.

Εκ των ανωτέρω, προκύπτει η ανάγκη για μεταρρύθμιση του συστήματος εγγραφής και παραμονής στο Μητρώο Ανέργων της ΔΥΠΑ, ώστε η Ελλάδα να εναρμονιστεί με άλλες

ευρωπαϊκές χώρες και να λάβει υπόψη τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια στην αγορά εργασίας.

Καταργούμενες Διατάξεις

Άρθρο 92 ν. 4461/2017

Τροποποιούμενες Διατάξεις

Άρθρο 3 ν. 1545/1985

Άρθρο 4 ν. 1545/1985

Αθήνα, 16 Μαΐου 2024

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Βασίλειος Στίγκας

Γεώργιος Ασπιώτης

Μιχαήλ Γαυγιωτάκης

Πέτρος Δημητριάδης

Αλέξανδρος Ζερβέας

Ιωάννης Κόντης

Αθανάσιος Χαλκιάς

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Τροποποίηση των διατάξεων που ρυθμίζουν την ιδιότητα των ατόμων ως άνεργων και των διατάξεων που διέπουν την παροχή τακτικής επιδότησης ανεργίας

Άρθρο 1

Τροποποίηση άρθρου ν. 1545/1985

Το άρθρο 2 του ν. 1545/1985 τροποποιείται ως προς την παρ. 1 όπου ορίζονται τα κριτήρια απόκτησης της ιδιότητας του ανέργου και εγγραφής στο Μητρώο Ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) ως εξής:

1. Άνεργος θεωρείται εκείνος που μετά τη λύση ή τη λήξη της εργασιακής σχέσης αναζητεί εργασία, αποδέχεται να απασχοληθεί σε εργασία που του προσφέρεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΔΥΠΑ στον ευρύτερο επαγγελματικό του κλάδο ή δέχεται να παρακολουθήσει προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή μετεκπαίδευσης και γενικά επωφελείται από κάθε περίπτωση δυνατότητας για απασχόληση τουλάχιστον δεκαέξι (16) ωρών εβδομαδιαίως.
2. Δεν θεωρούνται άνεργοι:
 - Όσοι απασχολούνται ή ασκούν οποιαδήποτε ελευθέρια ή άλλο επάγγελμα απασχόλησης περισσότερων των δεκαέξι (16) ωρών εβδομαδιαίως ή είναι επιχειρηματίες ή η κύρια απασχόλησή τους είναι οι γεωργικές, δασικές ή κτηνοτροφικές εργασίες εκτός από τους υπαγόμενους στην ασφάλιση του ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ),
 - Οι σύζυγοι ή τα παιδιά που απασχολούνται σε επιχείρηση ή εκμετάλλευση του ή της συζύγου, του πατέρα ή της μητέρας,
 - Όσοι συνταξιοδοτούνται από το δημόσιο ή από οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, με ποσό ίσο ή μεγαλύτερο από το κάθε φορά κατώτερο όριο σύνταξης που επιβάλλει το ΙΚΑ στους ασφαλισμένους του,
 - Όσοι υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις,
 - Όσοι εκτίουν ποινή στερητικής της ελευθερίας ή υποβάλλονται σε μέτρα ασφαλείας ή σε ποινικό σωφρονισμό με αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, μέσα σε σωφρονιστικά ή αναμορφωτικά ή θεραπευτικά καταστήματα.

Άρθρο 2

Τροποποίηση άρθρου 4 ν. 1545/1985

Το άρθρο 4 του ν. 1545/1985 συμπληρώνεται με επιπλέον παράγραφο βάσει της οποίας:

«10. Οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Ανέργων της ΔΥΠΑ άνεργοι, που εμπίπτουν στην κατηγορία των απασχολούμενων λιγότερο από δεκαέξι (16) ώρες εβδομαδιαίως, δικαιούνται επιδότησης, το ποσό της οποίας ορίζεται ίσο με την διαφορά που προκύπτει μεταξύ του ποσού τακτικής επιδότησης που λάμβανε ο άνεργος, τηρουμένων των προηγούμενων κριτηρίων, και του ποσού του εισοδήματος που λαμβάνει από την μισθωτή εργασία υπό καθεστώς μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης.»

Άρθρο 3**Κατάργηση άρθρου 92 ν. 4461/2017**

Το άρθρο 3 του ν. 4461/2017 καταργείται δεδομένης της διατήρησης της ιδιότητας του ανέργου σε περίπτωση ευκαιριακής απασχόλησης, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1 της παρούσας Πρότασης Νόμου.

Αθήνα, 16 Μαΐου 2024

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Βασίλειος Στίγκας

Γεώργιος Ασπιώτης

Μιχαήλ Γαυγιωτάκης

Πέτρος Δημητριάδης

Αλέξανδρος Ζερβέας

Ιωάννης Κόντης

Αθανάσιος Χαλκιάς